

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
J. КОКОТТ
представено на 2 юни 2016 година¹

Дело C-76/15

Paul Vervloet и др.

(Преюдициално запитване, отправено от *Grondwettelijk Hof* (Конституционен съд, Белгия))

„Конкуренция — Държавни помощи (член 107, параграф 1 ДФЕС) — Белгийска гаранционна схема за защита на дяловете на физически лица, членове на лицензирани финансови кооперации — Валидност на решението на Европейската комисия за забрана на гаранционната схема (Решение 2014/686/ЕС) — Задължение за *standstill* (член 108, параграф 3 ДФЕС) — Схеми за гарантиране на депозити (Директива 94/19/ЕО)“

I – Въведение

1. Овладеяването на настъпилата през 2008 г. световна икономическа и финансова криза води до разнообразни проблеми в Европейския съюз, които и Съдът е разглеждал многократно. Несъмнено през последните години от изключително значение са две производства с конституционни измерения, в които Съдът е приканен да прецени законосъобразността на някои мерки за укрепване на икономическия и валутен съюз². По-малко впечатляващи, но въпреки това от голямо икономическо, социално и политическо значение са определени мерки на държавите членки за стабилизиране на съответния национален финансов сектор и за защита на спестовните влогове на гражданите на Съюза, взети на европейско равнище. Точно за такава мярка става въпрос в настоящото преюдициално производство.

2. Във връзка с рекапитализацията на намиращата се в силно затруднено положение белгийско-френска банка *Dexia* белгийската държава предоставя гаранция в полза на множество физически лица³, които от своя страна притежават на дялове в три финансови кооперации от групата *ARCO*⁴ (наричани по-нататък също „финансовите кооперации от *ARCO*“ или просто „*ARCO*“). По онова време *ARCO* е един от главните акционери на *Dexia*.

3. Посочената гаранция в полза на притежавани от физически лица дялове в кооперациите от групата *ARCO* (наричана по-нататък „гаранцията *ARCO*“) е оспорвана от правна страна в две отношения.

1 — Език на оригиналния текст: немски.

2 — Решения *Pringle* (C-370/12, EU:C:2012:756) и *Gauweiler* и др. (C-62/14, EU:C:2015:400).

3 — Наричани по-нататък, като се запазват използваните от Европейската комисия в конкретния случай понятия, също „частноправни субекти“, „физически лица“ или „физически лица, притежатели на дялове“.

4 — Групата *ARCO* се състои от няколко кооперации, които водят началото си от християнското работническо движение в Белгия от 30-те години на миналия век, а именно от *Algemeen Christelijk Werknemersverbond* (*ACW*) и от *Mouvement Ouvrier Chrétien* (*МОС*). Според данните, предоставени от *ARCO* пред Съда, понастоящем във финансовите кооперации от *ARCO*, 99 % от чиито дялове се притежават от физически лица, участват около 7 % от белгийското население. Запитващата юрисдикция посочва също, че са засегнати около 800 000 физически лица. Трите финансови кооперации от групата *ARCO*, а именно *Arcopar*, *Arcofin* и *Arcoplus*, са в ликвидация от края на 2011 г.

4. От една страна, гаранцията ARCO е предмет на разглеждане от Европейската комисия, която през 2014 г. с Решение 2014/686/ЕС⁵ квалифицира съответната гаранционна схема като държавна помощ и задължава Кралство Белгия да изиска възстановяването на свързаните с нея предимства и да не извършва никакви плащания по гаранцията ARCO. Понастоящем пред Общия съд на Европейския съюз са висящи две производства, образувани по жалби за отмяна на това решение⁶.

5. От друга страна, гаранцията ARCO предизвиква реакцията на редица частни и институционални инвеститори в Белгия, които са инвестирали паричните си средства не в дялове в кооперации от групата ARCO, а пряко или чрез посредничеството на холдингови дружества в акции на DEXIA или на други капиталови дружества, и които се чувстват поставени в неблагоприятно положение, тъй като не се ползват от такава гаранция. С жалбите си, подадени срещу белгийската държава, те инициират правен спор, който междувременно е стигнал до Grondwettelijk Hof (Конституционен съд на Кралство Белгия).

6. В настоящото дело, образувано по преюдициално запитване на белгийския Конституционен съд, Съдът трябва да разгледа двата аспекта на гаранцията ARCO. Наред с валидността на Решение 2014/686 на Комисията Съдът трябва да прецени дали гаранционна схема като белгийската е съвместима с изискванията на правото на Съюза относно гарантирането на депозитите съгласно Директива 94/19⁷, както и със забраната на държавните помощи, установена в член 107, параграф 1 ДФЕС и в член 108, параграф 3 ДФЕС.

II – Правна уредба

A – Правото на Съюза

7. Приложимата в настоящото дело правна уредба на Съюза се съдържа, от една страна, в членове 107 ДФЕС, 108 ДФЕС и 296 ДФЕС, както и в членове 20 и 21 от Хартата на основните права, и от друга страна — в Директива 94/19⁸. По-нататък ще се ограничи до възпроизвеждане само на релевантните разпоредби на Директивата.

8. За целите на Директива 94/19 нейният член 1 съдържа по-специално следните определения:

„1. „депозит“ означава всяко кредитно салдо, което се получава в резултат на средства, оставени по сметка[,] или от временни положения, произтичащи от обичайни банкови сделки, и което дадена кредитна институция трябва да изплати, съгласно приложимите [законови] и договорни условия, както и всеки дълг, доказан чрез сертификат, издаден от кредитна институция.

Акции в *building societies* в Обединеното кралство и Ирландия, с изключение на онези с капиталов характер, обхванати от член 2, се разглеждат като депозити.

[...]

5 — Решение на Комисията от 3 юли 2014 година относно държавна помощ SA.33927 (12/C) (ex 11/NN), приведена в действие от Белгия — Гаранционна схема за защита на дяловете на съдружниците физически лица на финансови кооперации (нотифицирано под номер C(2014) 1021) (ОВ L 284, стр. 53).

6 — Дела Белгия/Комисия (T-664/14) и Argosifn и др./Комисия (T-711/14).

7 — Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 година относно схемите за гарантиране на депозити (ОВ L 135, стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 163).

8 — Междувременно Директива 94/19 е отменена и заменена с нова, но считано едва от 4 юли 2019 г. (вж. член 21 от Директива 2014/49/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити (ОВ L 173, стр. 149). Следователно към настоящия случай продължава да се прилага само Директива 94/19.

4. „кредитна институция“ означава предприятие, чиято дейност е да получава от обществото депозити или други възстановими средства и да предоставя кредити за своя собствена сметка;

[...]“.

9. Член 3, параграф 1, първа алинея от Директива 94/19 гласи:

„Всяка държава членка осигурява в рамките на нейната територия да бъдат въведени и официално признати една или повече схеми за гарантиране на депозити. С изключение на обстоятелствата, предвидени във втората алинея и в параграф 4, никоя кредитна институция, оторизирана в тази държава членка, съгласно член 3 на Директива 77/780/ЕИО не може да приема депозити, ако не участва в такава схема“.

10. В допълнение следва да се посочи член 2 от Директива 94/19:

„Схемите за гарантиране изключват от плащане:

- съгласно член 8, параграф 3, депозити, направени от други кредитни институции от тяхно име и за тяхна собствена сметка,
- всички инструменти, които биха могли да попаднат в рамките на определението за „собствени средства“ в член 2 от Директива 89/299/ЕИО [...] относно собствения капитал на кредитни институции[...],
- депозити, произтичащи от сделки във връзка с които има присъда за пране на пари, както е определено в член 1 от Директива 91/308/ЕИО [...].“

Б– *Националното право*

11. Що се отнася до белгийското право, на първо място е релевантен Законът от 22 февруари 1998 година за определяне на статута и устройството на Белгийската национална банка (наричан по-нататък „Законът за националната банка“).

12. С Кралски указ от 3 март 2011 г., който впоследствие е ратифициран от белгийския парламент⁹, считано от 1 април 2011 г. в Закона за националната банка е въведен нов член 36/24, който в редакцията му, приложима към спора в главното производство, в частност гласи:

„Член 1 В случай че внезапно възникне криза на финансовите пазари или настъпи сериозен риск от системна криза, с цел да ограничи нейния мащаб или последиците от нея и след получаване на становище от банката кралят може:

[...]

2. да предвиди схема за предоставяне на държавна гаранция за задължения, поети от институции, подлежащи на финансов надзор по силата на горепосочения закон и които той определя, или да предостави държавната гаранция за определени вземания, които тези институции държат;

9 — Член 36/24 от Закона за националната банка е добавен с член 195 от посочения кралски указ. Този кралски указ има силата на закон, тъй като с член 298 от Закона от 3 август 2012 година относно някои форми на колективно управление на портфейла е потвърден с обратен ефект, считано от датата на влизането му в сила.

3. да предвиди схема, ако е необходимо, с подзаконовни разпоредби, които се приемат на основание точка 1, която схема има за цел да се предостави на член-кооператорите, които са физически лица, държавна гаранция за изплащането на техния дял в капитала на кооперации, лицензирани по силата на Кралския указ от 8 януари 1962 година за определяне на условията за лицензиране на националните сдружения на кооперации и на кооперациите, които са институции, подлежащи на надзор по силата на горепосочените закони или поне половината от активите на които са инвестирани в такива институции;

[...]

Кралските укази [...] губят правно действие, ако в срок от дванадесет месеца, считано от датата на влизането им в сила, не са потвърдени със закон. Потвърждението има обратно действие, считано от датата на влизането в сила на кралските укази. Кралските укази, приети на основание параграф 1, точки 2—6, подлежат на обсъждане от Министерския съвет.

[...]“.

13. Както следва от акта за преюдициално запитване, тази разпоредба, както и разпоредбите, които я предхождат¹⁰, са приети в контекста на световната икономическа и финансова криза от 2008 г. Разпоредбата има за цел да позволи да се предприемат съвременни мерки за ограничаване на мащаба на евентуална внезапна криза и на последиците от нея за финансовите пазари или от настъпването на сериозен риск от системна криза. Специално по отношение на финансовите кооперации белгийският законодател освен това е приел, че в определени случаи дяловете в тези кооперации имат всички характеристики на спестовен продукт, поради което те е трябвало да бъдат защитени по същия начин, както банковите депозити или определени видове застраховки живот.

14. На следващо място, на основание член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка е приет Кралският указ от 10 октомври 2011 г., който дава възможност на кооперациите, лицензирани да упражняват дейност във финансовия сектор, да се включат доброволно в специалния фонд за защита на депозити и застраховки живот, създаден в Белгия през 2008 г. Същевременно посоченият фонд е преименуван в „Специален фонд за защита на депозити, животозастраховки и капитала на лицензирани кооперации“.

15. На последно място, с Кралския указ от 7 ноември 2011 г. е уважена молбата за защита на капитала им, подадена от три лицензирани кооперации от групата ARCO, а именно Arcorag, Arcofin и Arcoplus. От други кооперации не са подадени молби за предоставяне на подобни гаранции.

III – Фактите и споровете по главните производства

16. Понастоящем Конституционният съд на Кралство Белгия е сезиран от белгийския Raad van State (Държавен съвет) по три дела, съединени за съвместно разглеждане, с въпрос относно конституционността на член 36/24 от Закона за националната банка, която разпоредба, както вече бе посочено, белгийският законодател е приел в отговор на световната икономическа и финансова криза, настъпила през 2008 г.

10 — От 2009 г. разпоредба с идентично по същество съдържание, предхождаща някои от посочените разпоредби на член 36/24, параграф 1 от Закона за националната банка, първоначално се съдържа в член 117bis от Закона от 2 август 2002 година относно надзора върху финансовия сектор и финансовите услуги, а впоследствие — в член 105 от същия закон.

17. Това производство за нормен контрол за конституционносъобразност се отнася до схемата за гарантиране на дялове в определени лицензирани финансови кооперации, установена от белгийската държава на основание член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка, доколкото те са притежавани от физически лица, а именно в законоустановения размер до 100 000 EUR на инвеститор.

18. Намерението да се предостави такава гаранция вече е било обявено в две правителствени съобщения известно време преди това, а именно първоначално на 10 октомври 2008 г. и след това отново на 21 януари 2009 г.¹¹. В същия ден групата ARCO също помества съобщението от 21 януари 2009 г. на своя уебсайт.

19. Белгийската държава уведомява Европейската комисия за посочената гаранционна схема едва на 7 ноември 2011 г., датата на която финансовите кооперации от ARCO са включени в белгийската схема за гарантиране на депозити по силата на Кралския указ¹².

20. Сезиран от Държавния съвет, Конституционният съд трябва понастоящем да изясни дали гаранционната схема, предвидена в член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка, е съвместима с принципите на равно третиране и на недопускане на дискриминация, прогласени в членове 10 и 11 от белгийската конституция. По същество жалбоподателите посочват пред Държавния съвет, че тази схема за гарантиране водела до дискриминация между физическите лица, притежатели на дялове във финансови кооперации, и различни притежатели на дялове в други действащи на пазара капиталови дружества и институции.

21. Като предварителен въпрос, от който зависи неговата преценка на член 36/24 от Закона за националната банка от гледна точка на конституционното право, Конституционният съд иска да се изясни дали, като е установила спорната гаранционна схема, белгийската държава е нарушила правото на Съюза, а именно, от една страна, изискванията за гарантирането на депозитите и от друга страна, правото в областта на държавните помощи. Конституционният съд счита, че за изясняването на този предварителен въпрос е необходимо да сезира Съда с преюдициално запитване.

IV – Преюдициалното запитване и производството пред Съда

22. С решение от 5 февруари 2015 г., постъпило на 19 февруари 2015 г., на основание член 267 ДФЕС белгийският Конституционен съд поставя на Съда следните преюдициални въпроси¹³:

„1. Трябва ли членове 2 и 3 от Директива 94/19/ЕО, евентуално във връзка с членове 20 и 21 от Хартата на основните права на Европейския съюз и с общия принцип на равенство, да се тълкуват в смисъл, че

- а) те възлагат задължение на държавите членки да гарантират дяловете в кооперациите, на които е издадено разрешение за упражняване на дейност във финансовия сектор, по същия начин, както се гарантират депозитите?

11 — Става въпрос за прессъобщение на министъра на финансите от 10 октомври 2008 г. и за прессъобщение на министър-председателя и на министъра на финансите от 21 януари 2009 г.

12 — Съображение 1 от Решение 2014/686.

13 — Решение № 15/2015, на разположение на уебсайта на белгийския Конституционен съд: <http://www.const-court.be/de/common/home.html> (последна справка на 22 март 2016 г.).

- б) те не допускат държава членка да разпорежи на институцията, на която частично е възложено гарантирането на посочените в тази директива депозити, да гарантира — също до размер на 100 000 EUR — дяловете на физически лица, членове в кооперация, на която е издадено разрешение за упражняване на дейност във финансовия сектор?
2. Съвместимо ли е Решение 2014/686/ЕС с членове 107 ДФЕС и 296 ДФЕС, доколкото то определя като нова държавна помощ гаранционната схема, която се разглежда с него?
3. При отрицателен отговор на втория въпрос, трябва ли член 107 ДФЕС да се тълкува в смисъл, че схема за предоставяне на държавна гаранция на физически лица, членове в кооперации, на които е издадено разрешение за упражняване на дейност във финансовия сектор — каквато схема е предвидена с член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка — представлява нова държавна помощ, за която трябва да бъде уведомена Европейската комисия?
4. При утвърдителен отговор на втория въпрос, съвместимо ли е Решение 2014/686 с член 108, параграф 3 ДФЕС, ако това решение следва да се тълкува в смисъл, че в него се приема, че въпросната държавна помощ е приведена в действие преди 3 март 2011 г. или преди 1 април 2011 г. или на една от тези две дати, или обратно, ако това решение следва да се тълкува в смисъл, че в него се приема, че въпросната държавна помощ е приведена в действие на по-късна дата?
5. Трябва ли член 108, параграф 3 ДФЕС да се тълкува в смисъл, че той не допуска държава членка да приема мярка като съдържащата се в член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка, ако тази мярка привежда в действие държавна помощ или представлява държавна помощ, която вече е била приведена в действие, и Европейската комисия все още не е била уведомена за тази държавна помощ?
6. Трябва ли член 108, параграф 3 ДФЕС да се тълкува в смисъл, че той не допуска държава членка, без тя да уведоми предварително Европейската комисия, да приема мярка като съдържащата се в член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка, ако тази мярка представлява държавна помощ, която все още не е била приведена в действие?“.
23. През януари 2016 г. в отговор на искане на Съда в съответствие с член 101 от Процедурния правилник запитващата юрисдикция разяснява подробно релевантността на въпроси от втори до шести за решаването на спора по главното производство.
24. В писмената фаза на производството пред Съда участват жалбоподателите в главното производство (от една страна, г-н Vervloet и други и от друга страна, община Schaerbeek и пенсионен фонд Ogeofund), встъпилите в главното производство страни, а именно трите финансови кооперации от групата ARCO (Arcorpar, Arcofin и Arcoplus), както и Кралство Белгия и Европейската комисия. Същите страни се представляват и в съдебното заседание от 6 април 2016 г.

V – Анализ

25. С подробните си въпроси запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали белгийската държава е нарушила правото на Съюза, като във връзка с настъпилата през 2008 г. икономическа и финансова криза е въвела схема за гарантиране в полза на физическите лица, притежатели на дялове в определени финансови кооперативни дружества.

A– Допустимост на преюдициалното запитване

26. Преди да се пристъпи към анализ на преюдициалните въпроси по същество, е необходимо да се кажат няколко думи относно допустимостта на преюдициалното запитване. Някои участници в производството поставят под съмнение именно релевантността на правните проблеми в областта на правото на Съюза за решаването на делото, като твърдят, че в спора по главното производство било от значение единствено белгийското конституционно право и че нито Директива 94/19, нито правото в областта на държавните помощи, включително и въпросът за селективния характер на помощите, нямали нищо общо с този спор.

27. В това отношение следва да се отбележи, че за преюдициални въпроси, които се отнасят до правото на Съюза, се прилага презумпция за релевантност. Отказът от произнасяне по отправен от национална юрисдикция преюдициален въпрос всъщност е възможен само ако е очевидно, че исканото тълкуване или преценка на валидността на разпоредба от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите фактически и правни елементи, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси¹⁴.

28. По настоящото дело няма основания да се приеме, че случаят е такъв.

29. Несъмнено в настоящия случай белгийският Конституционен съд трябва да извърши преценка на спорната гаранционна схема по член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка от гледна точка на принципите на равно третиране и на недопускане на дискриминация, прогласени в членове 10 и 11 от белгийската конституция. Конституционният съд обаче явно счита, че поставените от него въпроси във връзка с правото на Съюза обуславят тази преценка. Той вече е изложил това становище в акта си за преюдициално запитване, като го уточнява в допълнителните разяснения, дадени от него в съответствие с член 101 от Процедурния правилник. И в хода на съдебното заседание пред Съда участниците в производството, и по-специално община Schaerbeek и Ogeo Fund, по ясен начин поддържат това становище.

30. Най-напред Конституционният съд разглежда по много убедителен начин предварителния въпрос дали спорната гаранционна схема е в съответствие с правото на Съюза, след което въз основа на това той прави изводи за съществуването или липсата на неравно третиране по смисъла на белгийската конституция.

31. Всъщност, ако от правото на Съюза следва, че посочената гаранционна схема се изисква от правото на Съюза (например поради това че от разпоредбите относно гарантирането на депозити, установени в Директива 94/19, произтича аналогично задължение за белгийската държава), това обстоятелство също би могло да обосновава евентуалното наличие на разлика в третирането между инвеститори. Обратно, ако се установи, че правото на Съюза не допуска такава схема за гарантиране (например поради това че тя е въведена при неспазване на изискванията на Директива 94/19 или на изискванията на правото в областта на държавните помощи), по всяка вероятност посочената схема също не би могла да обоснове разлика в третирането между инвеститори по смисъла на белгийската конституция.

32. При това положение не е очевидно, че преюдициалните въпроси са ирелевантни за решаването на спора в главното производство, и следователно не е възможно да съществуват сериозни съмнения относно допустимостта на преюдициалното запитване.

14 — Решение Gauweiler и др. (C-62/14, EU:C:2015:400, т. 25); вж. също решения British American Tobacco (Investments) и Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741, т. 34 и 35), Afton Chemical (C-343/09, EU:C:2010:419, т. 13 и 14) и Association Kokopelli (C-59/11, EU:C:2012:447, т. 28 и 29); относно презумпцията за релевантност вж. също решение Beck и Bergdorf (C-355/97, EU:C:1999:391, т. 22).

Б– Анализ на преюдициалните въпроси по същество

33. По същество от Съда се иска да прецени гаранционна схема като белгийската, от една страна, с оглед на изискванията на правото на Съюза към гарантирането на депозити (първи преюдициален въпрос, по този въпрос вж. непосредствено по-долу раздел 1) и от друга страна — от гледна точка на установената в правото на Съюза забрана на държавните помощи (втори до шести преюдициален въпрос, по този въпрос вж. по-долу раздел 2).

1. Изискванията на правото на Съюза към гарантирането на депозити (първи преюдициален въпрос)

34. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали гаранционна схема като спорната в случая е в съответствие с изискванията на правото на Съюза относно гарантирането на депозити. За тази цел Конституционният съд поставя пред Съда въпроса за значението на членове 2 и 3 от Директива 94/19, тълкувани в светлината на членове 20 и 21 от Хартата на основните права и на общия принцип на равно третиране.

35. Докато ARCO е на мнение, че гаранционната схема била задължителна според смисъла и целта на режима за гарантиране на депозити, предвиден с Директива 94/19, община Schaarbeek и Ogeofund застъпват противоположното становище. Белгия и Комисията считат, че по принцип Директивата нито изисквала, нито забранявала такава схема за гарантиране. От своя страна жалбоподателите физически лица, обединени около г-н Vervloet, подчертават, че гаранционната схема не транспонирала Директива 94/19 и че разширяването на обхвата на режима на гарантиране на депозити по отношение на дяловете във финансови кооперации било в противоречие със системата.

36. Както ще изясня по-нататък, по принцип Директива 94/19 е неутрална по отношение на проблематика като разглежданата в случая. Тази директива нито изисква (по този въпрос вж. непосредствено по-долу раздел а), нито забранява (по този вж. по-долу раздел б) разширяване на обхвата на режима на гарантиране на депозити по отношение на дялове във финансови кооперации.

а) Липса на произтичащо от Директива 94/19 изискване за разширяване на обхвата на режима на гарантиране на депозити по отношение на дялове във финансови кооперации (първа част от първия преюдициален въпрос)

37. На първо място следва да се изясни дали по силата на Директива 94/19 е съществувало *изискване* да се разшири обхвата на национална схема за гарантиране на депозити като белгийската по отношение на притежавани от физически лица дялове във финансови кооперации.

38. Задължението на държавите членки да осигуряват в рамките на съответната им територия да бъдат въведени и официално признати схеми за гарантиране на депозити произтича от член 3, параграф 1 от Директива 92/19. Въпросът какъв обхват има това задължение трябва да се преценява с оглед на материалното и персоналното приложно поле на Директивата.

39. От материалноправна гледна точка Директива 94/19 се прилага към *депозити*. В това отношение съгласно определението в член 1, точка 1 от Директивата става въпрос за наличности по сметки, които трябва да се изплатят на титуляря, и за дългове, доказани чрез сертификати.

40. Според предоставената по настоящото дело информация нито едното, нито другото не важи за дяловете в белгийски финансови кооперации като тези от групата ARCO. Всъщност по същество такива дялове представляват дялово участие в *собствения капитал* на съответното предприятие, докато депозитите се характеризират с това, че те са част от *привлечения капитал* на кредитна институция.

41. Освен това депозитите трябва да се изплатят на притежателя им на техния падеж по номиналната им стойност, евентуално плюс договорената лихва и минус евентуални такси и данъци, докато паричната сума, която член на кооперация получава, когато напуска съответната кооперация, отразява резултатите от дейността на това предприятие и съответно може да бъде по-голяма или по-малка по размер.

42. Следователно придобиването на дял в кооперация от инвеститор, колкото и много да му е бил представян като добър спестовен продукт, следва да се сравнява не толкова с внасянето на сума по банкова сметка или с придобиването на облигация, а по-скоро с покупката на акция, за която съгласно Директива 94/19 не се изисква каквото и да било гарантиране.

43. Впрочем разглежданите дялове в белгийските финансови кооперации не следва да се приравняват и на акциите в „building societies“ (жилищноспестовни каси), посочени в член 1, точка 1, втора алинея от Директива 94/19. Това е така, тъй като, от една страна, както личи дори само от формулировката на това специално разширяване на понятието за депозит, то се отнася единствено до дялови участия в building societies в Обединеното кралство и в Ирландия, като в посочената разпоредба не става дума за финансови кооперации по белгийското право. И от друга страна, посочената специална разпоредба изрично не се прилага за онези дялови участия, които следва да се разглеждат като дялове от капитала. Спорните в случая дялове във финансови кооперации като тези от групата ARCO обаче представляват, както вече посочих, точно такова дялово участие в собствения капитал.

44. Ratione personae Директива 94/19 е приложима само към кредитни институции. В това отношение съгласно определението в член 1, точка 4 от Директивата става въпрос за предприятия, чиято дейност е да получават от обществото депозити или други подлежащи на възстановяване парични средства и да предоставят кредити за своя собствена сметка.

45. Финансовите кооперации по спорната белгийска гаранционна схема не са и такива предприятия. Това е така, тъй като според непротиворечивите твърдения на всички участници в главното производство, включително на самата ARCO, финансови кооперации като тези от групата ARCO, *не са* кредитни институции. Те нито получават от обществото депозити или други възстановими средства, нито предоставят кредити за своя собствена сметка по начина, който по правило е характерен за банките.

46. Никакъв друг извод не може да се направи, ако Директива 94/19 се тълкува в светлината на установения в правото на Съюза принцип на равно третиране, както допуска белгийският Конституционен съд с преюдициалния си въпрос.

47. Следва да се припомни, че принципът на равно третиране представлява общ принцип на правото на Съюза, закрепен в членове 20 и 21 от Хартата на основните права¹⁵. Той не може да се тълкува и да се прилага по различен начин в зависимост от правната област.

15 — Решения Akzo Nobel Chemicals и Akros Chemicals/Комисия (C-550/07 P, EU:C:2010:512, т. 54) и Sky Italia (C-234/12, EU:C:2013:496, т. 15); в същия смисъл още решение Ruckdeschel и др. (117/76 и 16/77, EU:C:1977:160, т. 7).

48. От постоянната съдебна практика следва, че посоченият принцип изисква да не се третира по различен начин сходни положения и да не се третират еднакво различни положения, освен ако такова третиране не е обективно обосновано¹⁶.

49. Както беше посочено по-горе¹⁷, предвид предмета на установения в правото на Съюза режим на гарантиране на депозитите, разглежданите дялове във финансови кооперации се различават значително от класическите депозити в кредитни институции, макар и в някои отношения — например що се отнася до тяхното данъчно облагане, до тяхното регламентиране от държавата и до предпочитането им сред потребителите — те да наподобяват класически спестовни продукти. Ето защо правото на Съюза изобщо не изисква по съображения, свързани с принципа на равно третиране, национална схема за гарантиране на депозити като белгийската да обхваща такива дялове в кооперации.

50. Следователно нито съгласно Директива 94/19, нито по силата на общия принцип на равно третиране правото на Съюза не е изисквало Белгия да разшири обхвата на националната си схема за гарантиране на депозити по отношение на тази форма на капиталова инвестиция.

б) Липса на произтичаща от Директива 94/19 забрана за разширяване на обхвата на режима за гарантиране на депозити по отношение на дялове във финансови кооперации (втора част от първия преюдициален въпрос)

51. На следващо място следва да се обсъди въпросът дали по силата на Директива 94/19 е било *забранено* да се разширява обхватът на национална схема за гарантиране на депозити като белгийската и спрямо притежавани от физически лица дялове във финансови кооперации.

52. За отговора на този въпрос от значение е преди всичко член 2, второ тире от Директива 94/19. Съгласно тази разпоредба схемите за гарантиране изключват от плащане всички инструменти, които биха могли да попаднат в рамките на определението за „собствени средства“ в член 2 от Директива 89/299, което включва, не на последно място, „записания капитал“.

53. На пръв поглед посоченото основание за изключване изглежда действително е приложимо към настоящия случай. Всъщност, както вече бе посочено по-горе, разглежданите дялове във финансови кооперации представляват инструмент, с който, подобно на покупката на акции, инвеститорът придобива дялово участие в собствения капитал на съответното предприятие¹⁸.

54. При по-задълбочен анализ обаче се оказва, че основанието за изключване, предвидено в член 2, второ тире от Директива 94/19, се отнася само до собствения капитал на *кредитни институции*. Този извод се налага, тъй като в тази разпоредба изрично става дума за „собствени средства“, „които биха могли да попаднат в рамките на определението в член 2 от Директива 89/299 относно собствения капитал на кредитни институции“. Както вече посочих¹⁹, лицензираните финансови кооперации по белгийското право обаче именно не представляват такива кредитни институции.

55. Следователно член 2, второ тире от Директива 94/19 по принцип не е пречка за разширяване на обхвата на националната схема за гарантиране на депозити по отношение на притежаваните от физически лица дялове във финансови кооперации.

16 — Решения Arcelor Atlantique et Lorraine и др. (C-127/07, EU:C:2008:728, т. 23), S.P.C.M. и др. (C-558/07, EU:C:2009:430, т. 74), Akzo Nobel Chemicals и Akros Chemicals/Комисия (C-550/07 P, EU:C:2010:512, т. 55), Sky Italia (C-234/12, EU:C:2013:496, т. 15) и P и S (C-579/13, EU:C:2015:369, т. 41).

17 — По този въпрос вж. по-специално точки 40—42 и 45 от настоящото заключение.

18 — По този въпрос вж. точки 40—42 от настоящото заключение.

19 — Вж. по-горе точка 45 от настоящото заключение.

56. Дори нещо повече: обстоятелството, че с Директивата се извършва само минимално хармонизиране в областта на гарантирането на депозитите²⁰, подкрепя тезата, че държавите членки разполагат със свобода да включат в националните си схеми за гарантиране на депозити други хипотези, които не са предвидени в правото на Съюза.

57. При все това държавите членки не разполагат с пълна свобода да разширяват по свое усмотрение обхвата на техните национални схеми за гарантиране на депозити извън определения от Директива 94/19 предмет на режима за гарантиране на депозитите в кредитни институции. Безспорно в това отношение те не са длъжни да спазват установения в правото на Съюза принцип на равно третиране, тъй като този принцип обвързва националните органи единствено когато те прилагат правото на Съюза (вж. член 51, параграф 1 от Хартата на основните права). Те обаче не трябва да накърняват полезното действие на схемата за гарантиране на депозити, както Директива 94/19 има за цел да установи в целия вътрешен пазар.

58. Както правилно подчертава Комисията в този контекст, до такова накърняване на полезното действие на режима на гарантиране на депозити би могло да се стигне, когато държава членка възлага на националната си схема за гарантиране на депозити в по-голяма степен рискове, които не са пряко свързани с целта на тази схема. Това е така, защото колкото по-висока е степента на рисковете, подлежащи на покритие, толкова повече се занижава гаранцията на депозитите и толкова по-малко схемата за гарантиране на депозити — в хипотезата на средства, които по същество остават постоянна величина — е в състояние да допринесе за постигането на преследваната с Директива 94/19 цел, а именно да се насърчава хармоничното развитие на дейностите на кредитните институции, да се повишава стабилността на банковата система и да се защитават вложителите²¹.

59. Националните юрисдикции трябва да преценят дали спорната гаранционна схема действително накърнява конкретно полезното действие на белгийската схема за гарантиране на депозити. В това отношение те трябва да вземат предвид, че гаранцията като гаранцията ARCO включва голям брой дребни инвеститори в схемата за гарантиране на депозити, че финансовите кооперации изобщо не са участвали във финансирането на схемата²² и че всъщност те са били включени в схемата само няколко дни преди настъпването на гаранционното събитие, а именно около един месец преди датата на решението за доброволната им ликвидация. По този начин те получават по националната схема за гарантиране на влоговете значително по-изгодна насрещна престация в сравнение с други предприятия в качеството им на лица, плащали вноски, които отдавна са се присъединили към схемата.

60. Впрочем от само себе си се разбира, че не трябва да бъдат нарушавани и други изисквания на правото на Съюза, и по-специално изискванията на правото в областта на държавните помощи по членове 107 ДФЕС и 108 ДФЕС²³.

20 — В този смисъл осмо, шестнадесето и седемнадесето съображение от Директива 94/19.

21 — Вж. първо съображение от Директива 94/19.

22 — Видно от акта за преюдициално запитване, участието на финансовите кооперации в схемата за гарантиране на депозити е било доброволно и от гаранцията са се ползвали единствено притежателите на дялове, емитирани преди 2011 г., тоест преди включването им в схемата.

23 — По този въпрос вж. съображенията ми по преюдициалните въпроси от втори до шести, изложени в точки 62—127 от настоящото заключение.

в) Междинно заключение

61. Следователно с оглед на гореизложеното Директива 94/19 трябва да се тълкува в смисъл, че държавите членки не са длъжни, но и не им е забранено да включват дяловете на физически лица в лицензирани финансови кооперации в съответната си национална схема за гарантиране на депозити, стига това да не води до накърняване на полезното действие на гарантирането на депозити или до нарушаване на други изисквания на правото на Съюза.

2. Изисквания на правото на Съюза, произтичащи от правото в областта на държавните помощи (втори до шести преюдициален въпрос)

62. С преюдициалните въпроси от втори до шести запитващата юрисдикция иска да се установи дали гаранционна схема като спорната в случая противоречи на изискванията на правото на Съюза, произтичащи от правото в областта на държавните помощи. По същество Конституционният съд иска да се изясни дали посочената гаранционна схема представлява нова държавна помощ по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС, за която Комисията е трябвало да бъде уведомена и която, преди да бъде разрешена от Комисията, не е следвало да бъде приведена в действие: тази проблематика минава като червена нишка през съвкупността от втори до шести въпрос.

63. За разлика от това съвместимостта на гаранционната схема с вътрешния пазар, и по-специално в светлината на член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС, по която няколко участници в производството вземат отношение пред Съда, не е предмет на преюдициалното запитване, отправено от Конституционния съд.

а) По валидността на Решение 2014/686 на Комисията (втори въпрос)

64. С втория си въпрос запитващата юрисдикция най-напред подлага на проверка Решение 2014/686, като иска от Съда да извърши преценка на неговата валидност. Докато именно това решение не бъде отменено от съда на Съюза по исков ред или обявено от него за невалидно вследствие на преюдициално запитване, Конституционният съд остава обвързан от съдържащата се в това решение оценка на Комисията²⁴, според която гаранцията ARCO представлява нова държавна помощ, която по неправомерен начин е приведена в действие, ползите от която следва да се възстановяват и по която не следва да се извършват никакви плащания.

65. Видно от акта за преюдициално запитване, в главното производство пред белгийските юрисдикции (Конституционен съд и Държавен съвет) трите финансови кооперации от групата ARCO оспорват валидността на Решение 2014/686 по същество със същите доводи, които те излагат в подкрепа на жалбата за отмяна на това решение, предявена от тях пред Общия съд на Европейския съюз²⁵. Следователно в крайна сметка с преценката си на валидността на посоченото решение Съдът не само ще даде указание, което ще е важно за производството пред националния съд, но и ще постанови решение с определено преюдициално значение за висящото производство пред съда на Съюза²⁶.

24 — Относно обвързването на националните юрисдикции от решенията на Комисията в областта на правото в областта на държавните помощи вж. решение Deutsche Lufthansa (C-284/12, EU:C:2013:755, по-специално т. 41, последно изречение) и определение Flughafen Lübeck (C-27/13, EU:C:2014:240, по-специално т. 24, последно изречение); в същия смисъл решение Masterfoods и НВ (C-344/98, EU:C:2000:689, т. 49—52) от гледна точка на правото на Съюза в областта на картелите (понастоящем членове 101 ДФЕС и 102 ДФЕС).

25 — Висящо дело Argosifin и др./Комисия (T-711/14); вж. в допълнение висящото дело Белгия/Комисия (T-664/14).

26 — В този контекст през октомври 2015 г. шести състав на Общия съд реши да спре производствата по дела T-664/14 и T-711/14 до произнасяне на решението на Съда по настоящото дело.

66. Изтъкнатите от ARCO възражения срещу Решение 2014/686, както са обобщени в акта за преюдициално запитване, се отнасят, от една страна, до понятието за държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС и от друга страна, до възложеното на Комисията задължение за мотивиране, предвидено в член 296, втора алинея ДФЕС. По-нататък ще разгледам последователно двата аспекта.

i) Понятието за държавна помощ

67. Съгласно член 107, параграф 1 ДФЕС „[о]свен когато е предвидено друго в Договорите, всяка помощ, предоставена от държава членка или чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите членки, е несъвместима с вътрешния пазар“.

68. За квалификацията като „помощ“ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС се изисква да са изпълнени всички условия, визирани в тази разпоредба²⁷.

69. Първо, трябва да става въпрос за намеса на държавата или чрез ресурси на държавата. Второ, тази намеса трябва да е в състояние да засегне търговията между държавите членки. Трето, тя трябва да предоставя предимство на своя получател. Четвърто, тя трябва да нарушава или да заплашва да наруши конкуренцията²⁸.

70. Съгласно постоянната съдебна практика при преценката дали са налице тези условия са от значение не толкова субективните цели на националните органи (несъмнено спорната схема за гарантиране е мотивирана с доброто намерение физическите лица да се предпазят от понасянето на загуби на техните спестявания и същевременно да се допринесе за стабилизирането на националната финансова система), а последиците от взетата мярка²⁹.

71. В настоящия случай е спорно, от една страна, дали белгийската гаранционна схема представлява селективно предимство за кооперациите от групата ARCO (трето условие на понятието за помощ), и от друга страна, дали тя е в състояние да засегне търговията между държавите членки, както и да наруши конкуренцията на вътрешния пазар (второ и трето условие на понятието за помощ)³⁰.

– Кооперациите от групата ARCO в качеството им на бенефициенти на гаранционната схема

72. Най-напред в съображения 80—84 от Решение 2014/686 Комисията посочва, че ARCO „е единственият действителен бенефицие[нт] на гаранционната схема“.

73. В отговор ARCO изтъква, че действителните бенефициенти на гаранционната схема били, от една страна, физическите лица, които са притежатели на дялове във финансовите кооперации от групата ARCO, тъй като изрично им се гарантирало възстановяването на техния капитал в размер до 100 000 EUR, и от друга страна, банка Dexia, за чието оздравяване следвало да допринесе посочената гаранционна схема.

27 — Решения Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, т. 74), Комисия/Deutsche Post (C-399/08 P, EU:C:2010:481, т. 38), Libert и др. (C-197/11 и C-203/11, EU:C:2013:288, т. 74), Banco Privado Português и Massa Insolvente do Banco Privado Português (C-667/13, EU:C:2015:151, т. 45) и BVVG (C-39/14, EU:C:2015:470, т. 23).

28 — Решения Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, т. 75), Libert и др. (C-197/11 и C-203/11, EU:C:2013:288, т. 74), BVVG (C-39/14, EU:C:2015:470, т. 24) и EasyPay и Finance Engineering (C-185/14, EU:C:2015:716, т. 35).

29 — Решения Heiser (C-172/03, EU:C:2005:130, т. 46), France Télécom/Комисия (C-81/10 P, EU:C:2011:811, т. 17) и BVVG (C-39/14, EU:C:2015:470, т. 52); подобно е решение Bouygues и Bouygues Télécom/Комисия (C-399/10 P и C-401/10 P, EU:C:2013:175, т. 102).

30 — За разлика от това според акта за преюдициално запитване в главното производство не се оспорва обстоятелството, че спорната гаранционна схема трябва да се смята за приета от държавата и че за нея са използвани държавни ресурси (първо условие по член 107, параграф 1 ДФЕС).

74. Такова възражение обаче е неубедително. Всъщност обстоятелството, че други засегнати лица, а именно физическите лица, притежатели на дялове във финансовите кооперации, както и банка Dexia, са могли да извлекат предимства от спорната гаранционна схема, само по себе си в никакъв случай не изключва възможността и самата група ARCO да се счита за бенефициент, дори нещо повече, за основен бенефициент на посочената схема (или, с думите на Комисията, за „единствения действителен бенефициент“).

75. В това отношение ARCO пренебрегва по-специално факта, че за помощи по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС следва да се считат всички намеси, които под каквато и да било форма са в състояние *пряко или непряко да поставят определени предприятия в по-благоприятно положение*³¹. Несъмнено от белгийската гаранционна схема произтича най-малкото непряко предимство за ARCO в качеството ѝ на предприятие, което упражнява дейност във финансовия сектор. Това е така, тъй като едва тази гаранционна схема предпазва групата ARCO от опасността частните инвеститори в нея масово да се изтеглят от трите финансови кооперации от ARCO³², като същевременно ѝ дава възможност да участва в качеството на главен акционер в планираната по онова време рекапитализация на банка Dexia. Освен това следва да се напомни, че за разлика от всички други финансови кооперации самите финансови кооперации от ARCO подават заявление за участие в гаранционната схема. По всяка вероятност те едва ли щяха да подадат такова заявление, ако не бяха очаквали да получат от нея конкретно икономическо предимство.

76. Неубедителен е и насрещният довод на ARCO, че изтичането на собствен капитал нямало непременно да има отрицателни последици за трите финансови кооперации от групата ARCO. Всъщност в хипотезата на намаляване на собствения капитал на дадено предприятие се увеличава коефициентът му на ливъридж и се влошава кредитоспособността му, вследствие на което в бъдеще това предприятие може да привлича нов капитал само при по-неблагоприятни условия. Този аспект не следва да се пренебрегва именно в положение като това на ARCO, която по онова време, участвайки в опитите за оздравяване на банка Dexia, била поела значителен икономически ангажимент.

– Селективността на предимството

77. В това отношение следва да се припомни, че член 107, параграф 1 ДФЕС забранява помощите, които „поставя[т] в по-благоприятно положение [...] определени предприятия или производството на някои стоки“, тоест селективните помощи³³. Съгласно съдебната практика посочената селективност на предимството се характеризира с това, че определени предприятия или производството на някои стоки са поставени в по-благоприятно положение спрямо други, които се намират, от гледна точка на преследваните от споменатия правопорядък цели, в сходно фактическо и правно положение³⁴.

31 — Решения Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, т. 84), Libert и др. (C-197/11 и C-203/11, EU:C:2013:288, т. 83) и Франция/Комисия (C-559/12 P, EU:C:2014:217, т. 94); в същия смисъл още решение Costa/ENEL (6/64, EU:C:1964:66, Rec, стр. 1253 и 1272).

32 — По този въпрос вж. също съображение 100 от Решение 2014/686 („[...] В конкретния случай мярката помага на [ARCO] да запаз[и] съществуващия си капитал, като убеждава[...] съществуващите съдружници на кооперацията да не се оттеглят от нея[...], което представлява предимство, особено важно с оглед на нервността на пазара непосредствено след фалита на „Леман Брадърс“). Следва да се добави, че съществуващата съгласно белгийското право възможност да се ограничи оттеглянето на член-кооператори годишно до 10 % от капитала на кооперацията в никакъв случай не е пречка да се приеме, че гаранционната схема поставя ARCO в по-благоприятно положение; в най-добрия случай посочената нормативна възможност ограничава размера на полученото от ARCO предимство.

33 — Решение Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, т. 54).

34 — Решения Heiser (C-172/03, EU:C:2005:130, т. 40) и Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, т. 55); в същия смисъл още решение Adria-Wien Pipeline и Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke (C-143/99, EU:C:2001:598, т. 41).

78. В съображения 100—107 от Решение 2014/686 Комисията посочва, че спорната гаранционна схема предоставя на ARCO предимство, което е „определено избирателн[о]“³⁵.

79. От своя страна ARCO оспорва твърдението, че се е ползвала от такова селективно предимство. Според ARCO от фактическа и правна страна финансовите кооперации се намират в положение, което е сходно само с това на доставчиците на класически спестовни продукти, поради което разширяването на белгийската схема за гарантиране на депозити върху притежателите на дялове в такива финансови кооперации било изцяло в съответствие със системата.

80. Този довод обаче е неубедителен. Както вече по-подробно бе изяснено по-горе във връзка с Директива 94/19, от гледна точка на целите на режима на гарантиране на депозити дяловете във финансови кооперации като тези от групата ARCO са съпоставими не толкова с класическите депозити в кредитни институции, а по-скоро с акции³⁶. Освен това според собствените им твърдения посочените финансови кооперации нямат качеството на кредитни институции³⁷.

81. Следователно финансови кооперации като тези от групата ARCO *не* са се намирали, от гледна точка на преследваните с режима на гарантиране на депозити цели, в сходно с това на кредитните институции положение, което би позволило да се приеме за естествено включването им в белгийската схема за гарантиране на депозити чрез спорната гаранционна схема. Напротив, тяхното положение е било по-скоро сходно с това на предприятия, които предлагат за продажба дялове от капитала си под формата на акции и по този начин предоставят публичен достъп до вид капиталова инвестиция, която по принцип не е обхваната от схема за гарантиране на депозити.

82. Въз основа на решение *Paint Graphos*³⁸, на което се позовават ARCO и Белгия, не може да се стигне до никакъв друг извод.

83. В това решение Съдът разглежда в контекста на данъчното право въпроса при какви условия предоставено от държава членка предимство има селективен характер, поради което е възможно то да представлява държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. Накратко казано, съгласно това решение наличието на селективен характер зависи от това дали мярката дерогира посочената обща система, доколкото въвежда диференциация между оператори, намиращи се с оглед на целта, която е определена за данъчната система на съответната държава членка, в сходно фактическо и правно положение³⁹.

84. Според „общата система“, за която в настоящия случай става въпрос, капиталовите инвестиции по принцип не са обхванати от схема за гарантиране на депозити. Само *депозитите в кредитни институции* попадат в обхвата на режима за гарантиране на депозити, докато инвестиции, които приемат формата на дялови участия в предприятия и чиято стойност зависи от резултатите на предприятието, по принцип не се ползват от такава гаранция.

35 — Вж. по-специално съображение 101, първо изречение от Решение 2014/686.

36 — Вж. по-горе по-специално точки 40—42 от настоящото заключение.

37 — Вж. по-горе точка 45 от настоящото заключение.

38 — Решение *Paint Graphos* (C-78/08—C-80/08, EU:C:2011:550).

39 — Решение *Paint Graphos* (C-78/08—C-80/08, EU:C:2011:550, и по-специално т. 49; вж. в допълнение точка 65); многобройни подобни изявления се съдържат и в останалата практика на Съда, вж. например решения *Adria-Wien Pipeline* и *Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* (C-143/99, EU:C:2001:598, т. 41 и 42), *Португалия/Комисия* (C-88/03, EU:C:2006:511, т. 54 и 56), *Комисия/Government of Gibraltar* и *Обединено кралство* (C-106/09 P и C-107/09 P, EU:C:2011:732, т. 73 и 75) и P (C-6/12, EU:C:2013:525, т. 22).

85. Щом Белгия при все това поставя определени форми на дялово участие в предприятия — в настоящия случай притежаваните от физически лица дялове в капитала на лицензирани финансови кооперации — под защитата на депозитите, това означава, че както се посочва в решение *Paint Graphos*, се въвежда „диференциация между оператори“.

86. Прави се разлика между финансови кооперации, от една страна, и други кооперации или дружества, от друга страна, тоест между икономически оператори, които, въпреки някои особености, които е възможно да произтичат от съответната им правноорганизационна форма⁴⁰, се намират, поне от гледна точка на преследваните с режима на гарантиране на депозитите цели, в сходно фактическо и правно положение. Всъщност всички тези предприятия могат да предоставят на частните инвеститори достъп до капитала си, но само дяловите участия в капитала на първите, а именно финансовите кооперации, се ползват от защитата на депозитите.

87. От това следва, че и с оглед на критерия, формулиран от Съда в решение *Paint Graphos* и в някои други решения⁴¹, е налице селективно поставяне в по-благоприятно положение на финансовите кооперации.

88. Следователно Комисията съвсем основателно приема в Решение 2014/686, че по силата на спорната гаранционна схема финансовите кооперации от групата ARCO са получили селективно предимство по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС.

– Нарушаване на конкуренцията и засягане на търговията между държавите членки

89. Освен това ARCO критикува становището на Комисията, изложено в съображения 108 и 109 от Решение 2014/686, че спорната гаранционна схема „нарушава конкуренцията“ и че тя „без никакво съмнение оказва въздействие върху търговията в рамките на Съюза“.

90. Съществената част от доводите, изтъкнати от ARCO в това отношение, както са обобщени в акта за преюдициално запитване, обаче отново се основава на твърдението за сходство между дяловете във финансовите кооперации и класическите спестовни депозити. Вече посочих по-горе в друг контекст⁴², че тези доводи са неоснователни.

91. Независимо от това следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика квалифицирането на дадена национална мярка като държавна помощ не изисква да се установи наличието на действително въздействие върху търговията между държавите членки и на действително нарушаване на конкуренцията, а само да се прецени дали помощта би могла да засегне тази търговия или да наруши конкуренцията⁴³.

40 — В решение *Paint Graphos* (C-78/08—C-80/08, EU:C:2011:550 т. 61) Съдът признава също така изцяло „присъщите на кооперативните дружества специфични особености“. За разлика от поддържаното от ARCO това позоваване обаче не следва да се разбира погрешно в смисъл, че кооперациите се намират винаги и безусловно в положение, различно от това на търговските дружества. Напротив, винаги е от значение обстоятелството дали икономическите оператори се намират, „от гледна точка на преследваната от съответната мярка цел, в сходно фактическо и правно положение“ (по този въпрос вж. още веднъж съдебната практика, посочена в бележка под линия 39).

41 — Вж. още веднъж съдебната практика, вече посочена в бележка под линия 39.

42 — Вж. по-специално точки 40—42, 45, 80 и 84—88 от настоящото заключение.

43 — Решения *Cassa di Risparmio di Firenze* и др. (C-222/04, EU:C:2006:8, т. 140), *Libert* и др. (C-197/11 и C-203/11, EU:C:2013:288, т. 76), *Eventech* (C-518/13, EU:C:2015:9, т. 65) и *Banco Privado Português* и *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, т. 46 и 49).

92. На първо място, що се отнася до възможното нарушаване на конкуренцията, Комисията убедително посочва⁴⁴, че спорната гаранционна схема предпазва финансовите кооперации от групата ARCO от изтичанията на капитал или най-малкото намалява или забавя такива изтичания. Очевидно е, че това обстоятелство съставлява предимство в конкуренцията с други предприятия, които упражняват дейност във финансовия сектор, особено предвид факта, че това става в период, през който с оглед на световната икономическа и финансова криза на пазарите цари голяма нервност и по-специално банките имат големи затруднения да получат нов капитал, както и навсякъде съществува опасността предимно дребните инвеститори да изтеглят капитала си.

93. На следващо място, що се отнася до засягането на търговията в рамките на Съюза, следва да се приеме, че такова засягане е налице винаги когато разглежданата национална мярка укрепва позицията на предприятие спрямо тази на други конкурентни предприятия. За тази цел не е необходимо самото предприятие получател да участва в търговията в рамките на Съюза. Важният процес на либерализация на равнище Съюз на икономически сектор като този на финансовите услуги, който процес е довел до засилване на конкуренцията, сам по себе си може да доведе до действително или потенциално влияние на държавните помощи върху търговията между държавите членки⁴⁵.

94. В това отношение е неубедително позоваването от страна на ARCO на твърдения малък размер на индивидуалното дялово участие на отделния член — физическо лице във финансовите кооперации от групата ARCO. Всъщност, от една страна, въздействието на спорната гаранционна схема върху конкуренцията и върху търговията между държавите членки трябва да се преценява с оглед на съвкупността от всички обхванати от тази схема дялове в кооперации, а не с оглед на гарантирания капитал на отделен частен инвеститор. От друга страна, относително малкото значение на помощта или относително неголемите мащаби на предприятието получател не изключват а priori възможността конкуренцията да бъде нарушена или търговията между държавите членки да бъде засегната⁴⁶.

95. Следователно няма основание — поне не в рамките на оплакванията, възпроизведени в акта за преюдициално запитване — да се оспорва заключението на Комисията, че спорната гаранционна схема нарушава конкуренцията и засяга търговията между държавите членки⁴⁷.

ii) Задължението за мотивиране

96. Накрая, в рамките на втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се изясни дали Решение 2014/686 е опорочено от липса на мотиви.

97. Задължението за мотивиране на актовете на Съюза следва от член 296, втора алинея ДФЕС и освен това е утвърдено като част от правото на добра администрация в член 41, параграф 2, буква в) от Хартата на основните права на Европейския съюз.

44 — Съображение 108 от Решение 2014/686.

45 — Решения Cassa di Risparmio di Firenze и др. (C-222/04, EU:C:2006:8, т. 141–143), Libert и др. (C-197/11 и C-203/11, EU:C:2013:288, т. 77 и 78) и Banco Privado Português и Massa Insolvente do Banco Privado Português (C-667/13, EU:C:2015:151, т. 51).

46 — В този смисъл, по-специално що се отнася до засягането на търговията между държавите членки, са решенията Белгия/Комисия (C-142/87, EU:C:1990:125, т. 43), Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, т. 81) и Eventech (C-518/13, EU:C:2015:9, т. 68).

47 — Съображение 110 от Решение 2014/686.

98. След като квалифицирането на дадена мярка като „държавна помощ“ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС изисква, както вече се посочи, да са изпълнени всичките посочени в тази разпоредба четири условия⁴⁸, Комисията е длъжна да мотивира решението, в което тя приема, че е налице държавна помощ, с оглед на всяко едно от тези четири условия⁴⁹.

99. Решение 2014/686 отговаря на това изискване. Преамбюлът на това решение⁵⁰ съдържа подробни разяснения относно причините, поради които Комисията е приела, че в настоящия случай е налице държавна помощ, при което в посочения преамбюл всяко едно от четирите условия на член 107, параграф 1 ДФЕС се анализира надлежно с необходимата изчерпателност.

100. Въпреки това ARCO твърди, че мотивите на Решение 2014/686 не били достатъчно подробни, по-специално с оглед на обстоятелството, че посоченото решение „не било съобразено с каквато и да била установена практика по вземане на решения“.

101. Този довод следва да се отхвърли, още повече че оплакванията, възпроизведени в акта за преюдициално запитване, както и в писменото становище на ARCO, се основават на изключително неясни и общи твърдения за нарушения и в тях не се посочва конкретно защо разясненията на Комисията били неразбираеми и относно кои обстоятелства по случая липсвали по-подробни данни, както се твърди.

102. Впрочем, както следва от постоянната съдебна практика, несъмнено мотивите на даден акт на Съюза трябва по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на институцията, която издава акта, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка, а на компетентната юрисдикция — да упражни своя контрол⁵¹.

103. Не се изисква обаче в тези мотиви да се уточняват всички относими фактически и правни обстоятелства, доколкото въпросът дали мотивите на определен акт отговарят на изискванията на член 296, втора алинея ДФЕС следва да се преценява с оглед не само на текста, но и на контекста, както и на съвкупността от правни норми, уреждащи съответната материя⁵².

104. В настоящия случай от разясненията на Комисията, изложени в съображенията от Решение 2014/686, става достатъчно ясно защо Комисията приема, че е изпълнено всяко едно от условията за наличие на държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС. Освен това конкретно ARCO е била напълно запозната с контекста, в който е прието Решение 2014/686, тъй като в качеството си на главно заинтересовано лице тя участва в административното производство, предшестващо приемането на това решение⁵³.

105. Накрая, неубедителна е и отправената от ARCO критика към съдебната практика, посочена в Решение 2014/686, а именно в бележка под линия 65 от него⁵⁴. Този извод се налага, тъй като за разлика от това, което изглежда смята ARCO, Комисията изобщо не твърди, че посочените от нея съдебни решения се отнасят до точно същата проблематика, по която се спори в настоящия

48 — Относно тези четири условия вж. по-горе точки 68 и 69 от настоящото заключение.

49 — Решение *Banco Privado Português и Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, т. 45).

50 — Съображения 91—110 от Решение 2014/686.

51 — Решения *Комисия/Sytraval и Brink's France* (C-367/95 P, EU:C:1998:154, т. 63), *Италия/Комисия* (C-66/02, EU:C:2005:768, т. 26), *Banco Privado Português и Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, т. 44) и *Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия* (C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 93 и 94).

52 — Решения *Комисия/Sytraval и Brink's France* (C-367/95 P, EU:C:1998:154, т. 63), *Италия/Комисия* (C-66/02, EU:C:2005:768, т. 26) и *Dole Food и Dole Fresh Fruit Europe/Комисия* (C-286/13 P, EU:C:2015:184, т. 93 и 94).

53 — По този въпрос вж. съображения 55—57 от Решение 2014/686.

54 — Става въпрос за решения *Германия/Комисия* (C-156/98, EU:C:2000:467), *Нидерландия/Комисия* (C-382/99, EU:C:2002:363) и *Associazione italiana del risparmio gestito и Fineco Asset Management/Комисия* (T-445/05, EU:T:2009:50).

случай. Напротив, Комисията само се опитва да направи съпоставка с тези решения, което става достатъчно ясно от мотивите на Решението⁵⁵. Дали изводите на Комисията от съдебната практика са по същество правилни, е материалноправен въпрос, който няма нищо общо със спазването на задължението за мотивиране като процесуално изискване⁵⁶.

iii) Междинно заключение

106. Следователно общият извод е, че при разглеждането на преюдициалните въпроси от гледна точка на понятието за държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС и на задължението за мотивиране, предвидено в член 296, втора алинея ДФЕС, не се установяват никакви обстоятелства от естество да засегнат валидността на Решение 2014/686.

107. Ако Съдът възприеме това становище, въпреки че в тази си част съдебното решение не би имало формално обвързващо действие за Общия съд на Европейския съюз по висящи дела T-664/14 и T-711/14, то със сигурност би съставлявало *de facto* прецедент за изхода на производствата по посочените дела, който прецедент не следва да се пренебрегва. Естествено това не засяга възможността за Общия съд да отмени Решение 2014/686 на други основания, които не са обсъдени в рамките на настоящото преюдициално производство.

б) По наличието на нова държавна помощ (трети въпрос)

108. Третият въпрос на запитващата юрисдикция, подобно на първия, отново е посветен на понятието за нова държавна помощ по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС и член 108, параграф 3 ДФЕС. Той е поставен само при условие че отговорът на втория въпрос е отрицателен.

109. Ако на втория въпрос се отговори, както предлагам⁵⁷, Конституционният съд трябва да счита Решение 2014/686 за валидно и да третира гаранцията ARCO, както посочва Комисията, като нова държавна помощ. В тази хипотеза не е необходимо да се отговаря на третия въпрос.

в) По задълженията на държавите членки съгласно член 108, параграф 3 ДФЕС (четвърти до шести въпрос)

110. С четвъртия, петия и шестия си въпрос, които могат да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали гаранционна схема като спорната в конкретния случай нарушава член 108, параграф 3 ДФЕС.

и) По задълженията на националните органи в контекста на хронологията на събитията

111. Безспорно по всеки един от тези въпроси запитващата юрисдикция разглежда фактите в спора по главното производство с оглед на различните дати, на които националните органи приемат съответно определени актове за реализирането на спорната гаранционна схема, като се започне от самото обявяване, премина се през законовото упълномощаване по член 36/24,

55 — По този въпрос вж. съображение 100 от Решение 2014/686.

56 — Решения Италия/Комисия (C-66/02, EU:C:2005:768, т. 26 и 55), Régie Networks (C-333/07, EU:C:2008:764, т. 71), Комисия/Италия и Wam (C-494/06 P, EU:C:2009:272, т. 33), Gascogne Sack Deutschland/Комисия (C-40/12 P, EU:C:2013:768, т. 46) и Total/Комисия (C-597/13 P, EU:C:2015:613, т. 18).

57 — Вж. по този въпрос по-горе точка 106 от настоящото заключение.

параграф 1, първа алинея, точка 3 от Закона за националната банка и се стигне до конкретното ѝ прилагане с Кралския указ. В крайна сметка обаче по всичките три разглеждани въпроса от значение е само обстоятелството дали тази гаранционна схема е приведена в действие от белгийската държава в противоречие или не с член 108, параграф 3 ДФЕС.

112. Що се отнася до новите държавни помощи, член 108, параграф 3 ДФЕС налага на държавите членки двояко задължение. От една страна, те са длъжни да информират Комисията в разумен срок, който да ѝ даде възможност да представи своето становище по отношение на всякакви планове за предоставянето или изменението на държавни помощи (*задължение за уведомяване*, вж. член 108, параграф 3, първо изречение ДФЕС). От друга страна, те са длъжни да се въздържат да започнат прилагането на предложените мерки, докато тази процедура не доведе до постановяването на окончателно решение (*забрана за прилагане или задължение за standstill*, вж. член 108, параграф 3, трето изречение ДФЕС). Двете задължения са израз на превантивния контрол върху новите държавни помощи от страна на Комисията, който е от съществено значение за осигуряването на функционирането на вътрешния пазар⁵⁸.

113. В настоящия случай е безспорно, че Комисията е била уведомена за спорната гаранционна схема едва на 7 ноември 2011 г., тоест на датата, на която по силата на Кралския указ трите финансови кооперации от ARCO са допуснати официално до участие в белгийската схема за гарантиране на депозити.

114. Обратно на становището на Белгия, уведомлението на този късен етап в никакъв случай не може да се счита за направено в разумен срок по смисъла на член 108, параграф 3, първо изречение ДФЕС.

115. Възможно е до момента белгийският фонд за гарантиране на депозити все още да не е извършил действителни плащания на физически лица, които са притежатели на дялове в лицензирани финансови кооперации. Както обаче Комисията правилно подчертава, дадена държавна помощ се счита за „предоставена“ или „приложена“ и следователно за приведена в действие по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС не едва когато действително е налице финансиране от държава членка или чрез ресурси на държава членка, а още когато свързаното с помощта нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 1 ДФЕС настъпва или заплашва да настъпи. Всъщност забраната за прилагане цели да гарантира, че последиците от дадена схема за помощи няма да настъпят, преди Комисията да е имала именно разумен срок да я разгледа в подробности и да се произнесе по нея⁵⁹.

116. Без да се извърши подробен анализ, не е възможно да се прецени кога точно в настоящия случай е настъпило или е заплашвало да настъпи такова нарушаване на конкуренцията. Въз основа на информацията, предоставена на Съда в акта за преюдициално запитване, има много основания да се приеме и при всички случаи по никакъв начин не може да се изключи, че още с първото си правителствено пресъобщение белгийската държава е обявила по достатъчно конкретен начин планираната мярка за помощ и само поради това е оказала много съществено влияние върху отношенията на конкуренция⁶⁰. Напротив, с оглед на нервността на пазарите в пика на разразилата се през 2008 г. икономическата и финансова криза има много основания да се приеме, че това правителствено пресъобщение, както впрочем посочва Комисията в Решение

58 — Решения Франция/Комисия (C-301/87, EU:C:1990:67, т. 17), Centre d'exportation du livre français (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 36 и 37), Deutsche Lufthansa (C-284/12, EU:C:2013:755, т. 25 и 26) и Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, т. 18 и 19).

59 — Решения Франция/Комисия (C-301/87, EU:C:1990:67, т. 17), Centre d'exportation du livre français (C-199/06, EU:C:2008:79, т. 36) и Banco Privado Português и Massa Insolvente do Banco Privado Português (C-667/13, EU:C:2015:151, т. 57).

60 — Съдът вече е имал възможност да установи и в друг контекст колко важни могат да са пресъобщенията или дори само устни съобщения на органи и публични институции за развитието на финансовите пазари; вж. например решения Bouygues и Bouygues Télécom/Комисия (C-399/10 P и C-401/10 P, EU:C:2013:175, по-специално т. 131 и 132) и Gauweiler и др. (C-62/14, EU:C:2015:400).

2014/686⁶¹, е имало за цел да засили доверието у притежателите на дялове във финансови кооперации като тези от групата ARCO и по този начин е укрепило конкурентната позиция на тези предприятия. Следователно с оглед на въздействието му върху пазара това правителствено прессъобщение не е съвсем далеч от гаранция въпреки всички разлики в правната форма⁶².

117. В крайна сметка обаче за целите на настоящото производство не е необходимо да се отговаря на въпроса дали държавната помощ е била приведена в действие още от момента, в който за първи път е обявена с правителственото съобщение от 10 октомври 2008 г., или едва с Кралския указ от 7 ноември 2011 г. или в един от посочените от запитващата юрисдикция дни между тези две дати. Всъщност, както Комисията правилно подчертава в Решение 2014/686⁶³, обявяването на гаранционната схема и отделните правни мерки за реализирането ѝ следва да се разглеждат като едно цяло⁶⁴. Най-късно по силата на Кралския указ от 7 ноември 2011 г. бенефициентите на спорната гаранционна схема са придобили право на участие в националната схема за гарантиране на депозити, поради което държавната помощ не се е намирала вече на етапа на проект⁶⁵, а е трябвало да се счита за предоставена⁶⁶ и следователно за „въведена“ или „приложена“ по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС.

118. Следователно уведомяването на Комисията за гаранционната схема именно на тази дата, 7 ноември 2011 г., при всички положения е направено късно. Това е така, тъй като то вече не е било извършено в разумен срок преди планираното въвеждане на гаранционната схема, а в най-добрия случай едновременно с него, поради което е нарушен принципът на превантивен контрол, упражняван от Комисията⁶⁷. Дори да се допусне, че определени мерки за овладяване на икономическата и финансовата криза от 2008 г. са били особено спешни, в периода 2008—2011 г. несъмнено е съществувала достатъчна възможност да се извърши своевременно уведомяване на Комисията за плана за помощ.

119. Следователно, в обобщение, с уведомяването за спорната гаранционна схема от 7 ноември 2011 г. Белгия не е изпълнила задължението за уведомяване, предвидено в член 108, параграф 3 ДФЕС, и е нарушила забраната за прилагане, установена в член 108, параграф 3, трето изречение ДФЕС, и следователно е предоставила неправомерна държавна помощ.

ii) Конкретно по валидността на Решение 2014/686 с оглед на член 108, параграф 3 ДФЕС (четвърти преюдициален въпрос)

120. Във връзка с член 108, параграф 3 ДФЕС следва да се разгледа допълнително още един аспект, който запитващата юрисдикция също поставя за обсъждане с четвъртия си въпрос. От Съда се иска да уточни дали в своето Решение 2014/686 Комисията е допуснала грешка относно датата на прилагане на държавната помощ, която намира израз в спорната гаранционна схема.

61 — Съображения 100 и 108 от Решение 2014/686.

62 — Относно квалифицирането на гаранция като предимство по смисъла на правото в областта на държавните помощи вж. решения Residex Capital IV (C-275/10, EU:C:2011:814, т. 39) и Франция/Комисия (C-559/12 P, EU:C:2014:217, т. 96).

63 — Съображения 85—90 от Решение 2014/686.

64 — Относно възможността няколко последователни мерки на държавна намеса да се разглеждат като една-единствена за целите на прилагането на член 107, параграф 1 ДФЕС вж. решение Bouygues и Bouygues Télécom/Комисия (C-399/10 P и C-401/10 P, EU:C:2013:175, т. 103 и 104).

65 — По този въпрос вж. решения Waterleiding Maatschappij/Комисия (T-188/94, EU:T:1998:217, т. 118) и ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni/Комисия (T-62/08, EU:T:2010:268, т. 235).

66 — В този смисъл решения Magdeburger Mühlenwerke (C-129/12, EU:C:2013:200, т. 40) и Diputación Foral de Álava и др./Комисия (T-227/01—T-229/01, T-265/01, T-266/01 и T-270/01, EU:T:2009:315, т. 172).

67 — В същия смисъл решение Комисия/Италия (169/82, EU:C:1984:126, т. 11), в което Съдът приема, че Италианската република не е изпълнила задълженията си по член 93, параграф от Договора за ЕИО (понастоящем член 108, параграф 3 ДФЕС), тъй като е нотифицирала проектите на разглежданите тогава закони едва след приемането им. Вж. освен това решение ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni/Комисия (T-62/08, EU:T:2010:268, т. 236).

121. Този въпрос е поставен само при условие че отговорът на втория въпрос е утвърдителен. Ако в рамките на този втори въпрос Съдът стигне до извода, както предлагам⁶⁸, че Решение 2014/686 не нарушава нито член 107, параграф ДФЕС, нито член 296, втора алинея ДФЕС, в рамките на четвъртия въпрос той трябва да разгледа валидността на Решение 2014/686 с оглед на евентуалното наличие на нарушение на член 108, параграф 2 ДФЕС.

122. В основата на този въпрос изглежда е обстоятелството, че Конституционният съд счита, че Решение 2014/686, в което Комисията изрично приема за установено, че е налице нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС от страна на Белгия⁶⁹, не е съвсем ясно, що се отнася до възприетата от Комисията дата на привеждане в действие на държавната помощ. Конституционният съд изглежда има съмнения по въпроса дали Комисията счита държавната помощ за въведена в действие преди или след приемането на член 36/24 от Закона за националната банка. Всъщност данните, посочени от Конституционния съд в четвъртия въпрос, се отнасят точно до това: на 3 март 2011 г. член 36/24 е въведен в Закона за националната банка с Кралския указ, а на 1 април 2011 г. новата разпоредба влиза в сила.

123. В съображение 110, трето изречение от Решение 2014/686 Комисията заключава, че конститутивните елементи на държавна помощ са „били налице най-късно в момента на приемане на Кралския указ от 10 октомври 2011 г.“, като освен това тя добавя: „но предимството, създадено от мярката, е съществувало още след обявяването на мярката на 10 октомври 2008 г.“.

124. Вярно е, че тази формулировка, взета сама по себе си, не позволява да се установи по недвусмислен начин дали Комисията счита спорната гаранционна схема за „въведена“ или „приведена в действие“ по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС още на 10 октомври 2008 г. или едва на 10 октомври 2011 г. В това отношение редакцията на Решение 2014/686 не е точно образец за яснота, дори и позоваването на съществуващо след първоначалното обявяване „предимство“ по-скоро да сочи, че Комисията изхожда от по-ранната от двете дати, тоест от 10 октомври 2008 г.

125. За целите на настоящото преюдициално производство обаче в крайна сметка не е необходимо да се отговаря на въпроса дали в решението си Комисията счита за меродавна по-ранната или по-късната дата. Всъщност направената от Комисията в съображение 143 от Решение 2014/686 констатация, че спорната гаранционна схема е „неправомерно приведена в действие от Белгия в нарушение на член 108, параграф 3 [ДФЕС]“, е вярна, независимо от това дали държавната помощ трябва да се счита за „въведена“ или „приведена в действие“ по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС по-скоро на по-ранен етап или по-скоро на по-късен етап. От определящо значение е обстоятелството, че при всички положения привеждането в действие вече е било осъществено към момента на уведомяване на Комисията на 7 ноември 2011 г., така че това уведомяване в никакъв случай не е било съевременно и само поради тази причина държавната помощ вече трябва да се счита за неправомерна.

126. Следователно при разглеждането на четвъртия преюдициален въпрос не се установяват никакви обстоятелства, които сочат за допуснати от Комисията грешки при прилагането на член 108, параграф 3 ДФЕС, които в това отношение да са от естество да засегнат валидността на Решение 2014/686.

68 — По този въпрос вж. съображенията ми втория преюдициален въпрос, изложени по-горе в точки 64—106 от настоящото заключение.

69 — Съображение 143 от Решение 2014/686.

iii) Междинно заключение

127. В обобщение, по преюдициалните въпроси от втори до шести следва да констатира, че гаранционна схема като спорната белгийска такава представлява нова държавна помощ. Ако Комисията не бъде уведомена за подобна мярка в разумен срок, преди свързаното с нея нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар да настъпи или да заплашва да настъпи, тя трябва да се счита за неправомерно въведена в действие по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС.

VI – Заключение

128. По изложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалното запитване, отправено от белгийския Конституционен съд, както следва:

- „1) Директива 94/19/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че тя не задължава държавите членки, но и не им забранява да включат дялове на физически лица в лицензирани финансови кооперации като тези в главното производство в съответната си схема за гарантиране на депозити, стига това да не води до накърняване на полезното действие на гарантирането на депозити или до нарушаване на други изисквания на правото на Съюза.
- 2) При разглеждането на преюдициалните въпроси не се установяват никакви обстоятелства от естество да засегнат валидността на Решение 2014/686/ЕС.
- 3) Гаранционна схема като тази, за която са предоставени правомощия с член 36/24, параграф 1, първа алинея, точка 3 от белгийския Закон за националната банка, представлява нова държавна помощ. Ако Европейската комисия не бъде уведомена за подобна гаранционна схема в разумен срок, преди свързаното с нея нарушаване на конкуренцията на вътрешния пазар да настъпи или да заплашва да настъпи, тя трябва да се счита за неправомерно въведена в действие по смисъла на член 108, параграф 3 ДФЕС“.